

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО
ГОСПОДАРСТВА**

КАФЕДРА ЛІСІВНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового господарства
від 11.06.2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛІСОПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО ТА ІНФРАСТРУКТУРА**

Галузь знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Спеціальність Н4 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: канд. с.-г. наук, доц. Білоус М.М.

Опис навчальної дисципліни

Лісопромислове виробництво є профільною дисципліною для фахівців лісового господарства, яка посідає чільне місце в системі їх підготовки у навчальному закладі.

Вивчення курсу сприяє формуванню наукових знань і практичних навичок, щодо технологій і комплексів машин, які використовуються в лісозаготівельній діяльності та підсочному виробництві для оптимізації робочих процесів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>Н4 «Лісове господарство»</i>	
Освітня програма	<i>Лісове господарство</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	–	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>20 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	<i>130 год.</i>	<i>164</i>
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	<i>5 год.</i> <i>13 год.</i>	– –

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування наукових знань і практичних навичок, щодо технологій і комплексів машин, які використовуються в лісозаготівельній діяльності та принципів організації лісових дорожньо-транспортних мереж.

Основними завданнями дисципліни є ознайомлення студентів з сучасними підходами щодо організації та експлуатації комплексів заготівлі, переробки деревини і підсочки лісових насаджень. Висвітлення питань, які стосуються теоретичних основ проектування, будівництва та експлуатації лісових доріг. Навчити використовувати отримані знання та уміння в майбутній професійній діяльності.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: «Лісівництво», «Механізація лісогосподарських робіт», «Лісове товарознавство», «Організація лісогосподарського виробництва», «Основи лісоексплуатації», «Транспорт лісу» «Управління лісогосподарським виробництвом».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі лісового та мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК03. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.
- СК04. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН01. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.
- ПРН03. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.
- ПРН05. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.
- ПРН06. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

- ПРН07. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.
- ПРН08. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	тижні	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Модуль 1. Технології і обладнання заготівлі та первинної переробки лісопродукції												
Тема 1. Організація лісопромислового виробництва України	1	2	–	–	–	45	10	1	–	–	–	9
Тема 2. Системи лісозаготівельних машин	1	2	–	–	–		10	1	–	–	–	9
Тема 3. Технології і машини лісосічних процесів	2	4	5	–	–		20	1	4	–	–	15
Тема 4. Технології і обладнання нижньоскладських робіт, первинної переробки деревини та підсочного виробництва	3	2	–	–	–		20	1	–	–	–	19
Разом за змістовим модулем 1	–	10	5	–	–	45	60	4	4	–	–	52
Модуль 2. Лісова інфраструктура												
Тема 5. Лісові дороги, як елемент технологічних процесів лісового комплексу України	4, 5	6	4	–	–	85	40	1	2	–	–	37
Тема 6. Лісові дорожньо-транспортні мережі	6, 7, 8	8	6	–	–		50	2	2	–	–	46
Тема 7. Основи дорожнього проектування і будівництва	9, 10	6	5	–	–		30	1	–	–	–	29
Разом за змістовим модулем 2	–	20	15	–	–	85	120	4	4	–	–	112
Всього годин		30	20	–	–	130	180	8	8	–	–	164

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація лісопромислового виробництва України	2
2	Системи лісозаготівельних машин	2
3	Технології і машини лісосічних процесів	4
4	Технології і обладнання лісопромислових нижніх складів	2
5	Лісові дороги, як елемент технологічних процесів лісового комплексу України	6
6	Лісові дорожньо-транспортні мережі	8
7	Основи дорожнього проектування і будівництва	6

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні виробничо-технічні показники лісозаготівлі	1
2	Обсяг підготовчих робіт та організація їх виконання	2
3	Організаційна форма та склад лісозаготівельної бригади для проведення основних робіт	2
4	Вибір типової схеми лісової дорожньо-транспортної мережі	2
5	Обґрунтування економічного напрямку лісових доріг I типу	4
6	Обґрунтування економічного напрямку лісових доріг II і III типів	4
7	Аналіз структури лісової дорожньо-транспортної мережі	2
8	Визначення основних техніко-економічних показників роботи лісотransпортної мережі	3

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Запаси лісоматеріалів на лісопромислових складах	5
2	Способи укладання та розміщення лісоматеріалів на складі	10
3	Основні параметри й режими роботи нижніх складів	10
4	Організація території нижніх складів	10
5	Види деревообробних цехів, які можуть знаходитися на території нижнього складу	10
6	Механічна обробка деревини та елементарне різання	15
7	Дереворізальні інструменти	15
8	Поняття про деревообробне обладнання	15
9	Поняття про смолозаготівлю та продукція лісохімії	15
10	Процес смолоутворення і смоловиділення	15
11	Характеристика факторів, які впливають на смолопродуктивність хвойних насаджень	10

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- модульне тестування;
- реферати;
- захист лабораторних/практичних, розрахункових/графічних робіт, проєктів.

7. Методи навчання

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Технології і обладнання заготівлі та первинної переробки лісопродукції		
Практична робота 1	ПРН01, 03, 05. У тому числі для забезпечення формування наукових знань і практичних навичок, щодо організації та експлуатації комплексів заготівлі, лісогосподарськими підприємствами, знати: основні технології лісозаготівлі; техніку та технологію виконання лісосічних робіт; правила безпеки при виконанні лісосічних робіт; основи проектування лісозаготівельного виробництва.	10
Практична робота 2		10
Практична робота 3		10
Самостійна робота 1		20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Лісова інфраструктура		
Практична робота 4	ПРН01, 03, 05. У тому числі для забезпечення формування наукових знань і практичних навичок, щодо принципів організації лісових дорожньо-транспортних мереж знати: сучасний стан і перспективи розвитку дорожньо-транспортної галузі та її роль у лісопромисловому виробництві; основи проектування лісотранспортних мереж; методи розрахунків основних експлуатаційних показників роботи лісових транспортних мереж; основи проектування і експлуатації лісовозних доріг; основні види дорожньо-будівельних матеріалів; призначення, конструкцію і методику проектування дорожнього покриття.	10
Практична робота 5		10
Практична робота 6		10
Практична робота 7		10
Практична робота 8		10
Практична робота 9		10
Практична робота 10		10
Самостійна робота 2		10
Модульна контрольна робота 2		20
Всього за модулем 2		
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайннів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3123>).
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісопромислове виробництво : навч. посібник. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2025. 348 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісозаготівля і транспорт лісу : навч. посібник. К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2021. 519 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісозаготівля і транспорт лісу : підручник. К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2022. 607 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісові дороги і транспорт лісу : навч. посібник. К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2022. 420 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісові дороги і транспорт лісу : підручник. К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2023. 436 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісопромислове виробництво : метод. вказівки до практичних робіт для студентів ОС «Магістр» спеціальності 205 «Лісове господарство». К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2023. 115 с.
- Білоус М. М., Виговський А. Ю. Лісові дороги і транспорт лісу : метод. вказівки до практичних робіт для студентів ОС «Магістр» спеціальності 205 «Лісове господарство». К. : ПЦ «КОМПРИНТ», 2025. 101 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Бегеба В. М. Лісові дороги і транспорт лісу : навч. посібник. К. : Видавничий центр НАУ, 2005. 81 с.
2. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Транспорт лісу : навч. посібник. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2020. 347 с.
3. Білоус М. М., Виговський А. Ю. Транспорт лісу : підручник. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2024. 406 с.
4. Бондар В. С. Лісозаготівельна промисловість. *Енциклопедія Сучасної України. Том 17.* URL: <https://esu.com.ua/article-55719> (дата звернення: 02.05.2025).
5. Виговський А.Ю., Білоус М.М. Лісогосподарські машини та знаряддя : навч. посібник. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 556 с.
6. Виговський А.Ю., Білоус М.М. Лісогосподарські машини та знаряддя : підручник. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 506 с.
7. Виговський А.Ю., Білоус М.М. Механізація лісогосподарських робіт : навч. посібник. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2020. 576 с.
8. Гайдар М. О. Проект лісовозних автомобільних доріг. Львів : Вища школа, 1982. 225 с.
9. Гриб В. М., Сендонін С. Є. та ін. Основи лісоексплуатації : навч. посібник. Ч. 2. К. : Видавничий центр НУБіП України, 2021. 288 с.
10. Кірик М. Д. Механічне оброблення деревини та деревних матеріалів: підручник для вищих навчальних закладів. Львів, КН, 2006. 412 с.
11. Коржов В. Актуальність розвитку дорожньої мережі лісових територій. Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва ім. П. С. Пастернака. URL: <https://ukrrimf.org.ua/uk/aktualnist-rozvytku-dorozhnoyi-merezhi-lisovyh-terytorij/> (дата звернення: 02.06.2025).
12. Коржов В. Л., Кудра В. С., Кузик П. М. та ін. Рекомендації з удосконалення технології лісозаготівлі при різних способах рубок в гірських лісах Українських Карпат. Івано-Франківськ : Просвіта, 2017. 52 с.
13. Коржов В., Кудра В. Лісівничо-екологічні аспекти роботи агрегатних машин на гірській лісозаготівлі в українських Карпатах. *Наукові праці Лісівничої академії наук України.* URL: <https://fasu.nltu.edu.ua/index.php/nplanu/article/view/476> (дата звернення: 02.04.2026).
14. Макій Ю. А., Ткаченко В. Г., Зеркалов Д. В. Механізація дорожнього будівництва : навч. посіб. К. : Основа, 2004. 200 с.
15. Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23#Text> (дата звернення: 02.06.2025).
16. Особливості будівництва лісогосподарських автомобільних доріг у горбкуватій та рівнинній місцевостях : навч. посібник / А. А. Бойко, та ін. Боярка, 2012. 101 с.
17. Першай Л. К., Масленікова В. В., Світличний М. М. Лісові дороги : навч. посібник. Харків : Вид-во ХНАУ, 2007. 90 с.
18. Стиранівський О. А. Основи екологізації лісозаготівлі та транспорту лісу : навч. посібник. Львів : 2008. 105 с.